

Cyprian om kristne fanger i minerne og Valerians edikt

Cyprian (ca. 200 – 258) var kristen forfatter og biskop i den nordafrikanske by Karthago. Efter at have overlevet kejser Decius' forfølgelser i årene 249-251, oplevede Cyprian og hans menigheder nye forfølgelser under kejser Valerian i årene 257-258. Mange kristne blev arresteret og dømt til slavearbejde i metalminerne, hvilket var ensbetydende med en dødsstraf. Inden sin egen martyrdød i 258 nåede Cyprian i disse år at sende opmuntrende breve til de kristne fanger i metalminerne og andre fængslede kristne.

10

[Brev til kristne fanger i metalminerne, år 257:]

15

Cyprian sender evig hilsen til sine medbiskopper Nemesianus, Felix, Lucius, den anden Felix, Litteus, Polianus, Victor, Jader, og Dativus, og ligeledes til sine medpresbytere og diakoner, og resten af brødrene i minerne, martyrer for Gud Fader den almægtige og Jesus Kristus, vor Herre og Gud, vores bevarer.

20

Det ry, I har erhvervet jer, lykkelige og elskede brødre, havde krav på, at jeg selv skulle komme for at se og omfavne jer, hvis det ikke var sådan, at også jeg var forvist for bekendelsen af navnet, og mit forvisningssteds afstukne grænser holdt mig tilbage. Men på den måde, jeg nu kan det, kommer jeg til jer, og selv om det ganske vist ikke er forundt mig at komme personligt og i bogstavelig forstand, så kommer jeg dog i kærligheden og i ånden, idet jeg i brevet her giver udtryk for, hvad der fylder min sjæl: at jeg jubler af glæde over jeres heltemod og lovtalerne over jer, og regner mig som delagtig med jer, omend ikke i legemets lidelser, så dog i kærlighedens fællesskab.

25

Kunne jeg vel tie og holde mine ord tilbage, når jeg om mine kæreste venner hørte så mange og så ærefulde ting, som Gud i sin nåde har hædret jer med: at en del af jer allerede har fuldbyrdet deres martyrium og er gået forud, for at modtage deres fortjenesters krans af Herren, mens en del af jer endnu opholder sig i fængslernes fangehuller eller i metalminerne, bundne i lænker, hvor de ved selve deres langvarige pinsler bliver endnu større forbilleder til brødrenes styrkelse og befæstelse. [...]

30

Når I tidligere [førend I blev ført ud i metalminerne] fik svære stokkeslag og blev ilde tilredt ved lignende mishandlinger, og I derigennem fik en indvielse af jeres bekendelses redelige begyndelse, så er det ikke vor sag at udtale nogen forbandelse over det. Thi en kristens legeme er ikke bange for stokke [af træ]; hele hans håb står jo til [korsets] træ. En Kristi tjener kender sin frelser I hemmelighed: løskøbt ved [korsets] træ til det evige liv føres han ved [stokkens] træ frem imod kronen.

35

Og hvad mærkeligt er der i, om I som guld: og sølvkar er ført bort til metalminerne, hvor gullet og sølvet hører hjemme, kun at metalminernes natur nu er blevet forandret: de steder, der før plejede at give guld og sølv, er nu begyndt at modtage dem.

40

De lagde også lænker om jeres fødder, og jeres lykkelige lemmer og guddommelige templer bandt de med skændige bånd, som om også ånden kunne bindes samtidigt med legemet, eller jeres guld kunne plettes af berøringen med [lænke]jernet. For mennesker, der er indviet til Gud og lægger deres tro for dagen med redeligt mod, er alt dette prydelser, ikke lænker mere, og disse bånd er ikke de kristnes fødder en skam, men de gør dem fortjent til kronen. O lykkelige,

lænkede fødder, som ikke befries af smeden, men af Herren! O lykkelige, lænkede fødder, som ledes ad frelsens vej til Paradis! O fødder, som i øjeblikket er bundet i denne verden, men kun for altid at være frie hos Gud! O fødder, som stundom sagtner gangen på grund af lænker og forhindringer, men kun for atter at løbe Kristus i møde på [martyriets] den ærefulde vej! Lad blot en nidsk eller ondsindet grusomhed holde jer tilbage her med sine bånd og lænker, så meget den vil: snart skal I befries fra denne jord og dens pinsler og nå frem til himmeriges rige.

I metalminerne har legemet ikke et velredt leje til sin vederkvægelse; men det vederkvæges af Kristi svalende trøst. På den bare jord ligger kroppen, udmattet af dagens slid; men det er ingen pine at ligge sådan, når Kristus er med. Af mangel på bade er lemmerne hæslige at se på, vansirede af snavs og smuds; men når kødet bliver tilsmudset i det udvortes, tvættes ånden ren i det indvortes. Brødet er sparsomt der; men mennesket lever ikke af brød alene, men af Guds ord. Man har ingen klæder der, når man fryser; men den, der er iført Kristus, er rigelig påklædt og beskyttet. På de halvragede hoveder stritter håret uordentlig i vejret; men, når Kristus er mandens hoved, må alt, hvad der anstår sig dette hoved [også det forsmædelige], være et hæders-tegn for Herrens navns skyld.

Al denne forsmædelighed, der i hedningers øjne er så afskyelig og forfærdelig — med hvilken strålende herlighed skal den ikke gengældes! Denne timelige og korte pine — med hvilken herlig og evig hædersbelønning skal den ikke blive ombyttet, når, i følge den salige apostels ord: Herren har forvandlet vort fornedreleslegeme til at blive ligedannet med hans herlighedslegeme.¹ [...]

Hvilken levende sejrbevidsthed, hvilken sjælens opløftelse, hvilken jublende følelse, hvilken hjertets triumf må da ikke besjæle jer, elskede brødre, siden enhver af jer nu står foran Guds forjættede belønning, er tryk over for dommens dag, går omkring i metalminerne — udvortes ganske vist som fange, men indvortes — som hersker, og siden I ved, at Kristus er jer nær og glæder sig over udholdenheden hos sine tjenere, der vandrer i hans fodspor og på hans veje til de evige riger.

Fuld af glæde forventer I daglig den velsignede dag for jeres bortrejse herfra, og hvert øjeblik rede til at forlade denne verden iler I frem mod martyriets løn og de himmelske boliger, for efter dette verdensmørke at skue den højeste stråleglans og blive delagtige i en herlighed, som er større end alle lidelser og hjemsøgelser, således som apostlen bevidner det, når han siger: "Den nærværende tids lidelser er intet at regne imod den herlighed, som skal åbenbares i os."²

[*Brev til Successus, 258:*]

Cyprian sender hilsen til sin bror Successus. Jeg kunne ikke skrive til dig med det samme, kæreste broder, idet alle de gejstlige, der var placeret i midt i kampens hede, ikke på nogen måde kunne forlade dette sted, da de alle var forberedt på guddommelig og himmelsk ære i overensstemmelse med deres sinds hengivenhed. Men du skal vide, at de er vendt tilbage, som jeg havde sendt til byen³ med det formål at konstatere og melde sandheden tilbage til os med hensyn til ethvert reskript, der er offentliggjort om os. For der er mange forskellige og usikre rygter i

¹ Fil. 3,21

² Rom. 8,18

³ Dvs. til Rom

- omløb; men sandheden er som følger. Valerian havde sendt et reskript til senatet, hvori det blev beordret: at biskopper, presbytere⁴ og diakoner⁵ straks skulle straffes; at senatorer og mænd af rang og romerske riddere skulle miste deres værdighed og fratages deres ejendom; og hvis de – når de var blevet frataget deres besiddelser – fortsatte med at være kristne, så skulle
- 5 de miste deres hoveder også; at matroner⁶ skulle fratages deres ejendom og forvises; at enhver, i Cæsars husstand,⁷ der enten tidligere havde tilstået eller som nu gik til bekendelse, skulle miste deres ejendom og som tvangsudskrevne sendes i lænker til Cæsars landejendomme. Kejseren Valerian tilføjede også til sit reskript en kopi af de breve omhandlende os, som han havde udsendt til lederne af provinserne. Disse breve håber vi dagligt på vil ankomme, idet vi i over-
- 10 ensstemmelse med fastheden i vores tro venter på martyriets udholdenhed og med Herrens hjælp og Herrens kærlige barmhjertighed ser frem til den evige livs krone. Du skal vide, at Xistus⁸ blev martyr på kirkegården på den ottende dag før Ides i august,⁹ og med ham fire diakoner. Præfekterne i byen opildner også dagligt til denne forfølgelse; således lider enhver, der bliver fremstillet for dem, martyrdøden og deres ejendele bliver konfiskeret.
- 15 Disse ting, beder jeg dig om at viderebringe til vores andre kolleger, således at broderskabet gennem deres formaninger overalt kan blive styrket og forberedt til den åndelige kamp, og således at hver enkelt af os må tænke mindre på døden end på udødeligheden, og at vi, idet vi er dedikeret til Herren med fuld tro og alt mod, snarere må glæde sig end frygt i denne bekendelse; hvor de ved, at soldater Gud og Kristus er, ikke dræbt, men, kronet. Jeg byder dig, kære-
- 20 ste broder, nogensinde farvel i Herren.

- Cyprian *Epistulae* 76, 80 (Oxford-udgaven): Oversættelse af H. Larsen: "Kirkeord i martyrtider. Udvalgte stykker af Cyprians breve" i *Kirken: Tidsskrift for kirkelig orientering*, bind 2, Kbh. (1930) s.66, 69-71
- 25 samt J. Rosenløv efter *The Epistles of S. Cyprian*, London (1868) s.313-315 samt R. E. Wallis (overs.) / A. Roberts o.a. (red.): *The Ante-Nicene Fathers*, vol. 5, Buffalo, NY (1886) (brev 76 og 81).

⁴ *Presbyter*: I de første kristne menigheder var presbyterne en forsamling af mænd, som blev sat til at lede menigheden.

⁵ *Diakon*: i oldkirken en form for kirketjener, der havde en lang række opgaver i forbindelse med gudstjenesterne og menighedsplejen.

⁶ *Matrone*: fribåren gift kvinde, husfrue

⁷ *Cæsars husstand*: dvs. folk i kejserens tjeneste

⁸ Xistus eller Sixtus, var biskop (pave) i Rom. Han blev henrettet i 258

⁹ 6. august